

GOSINZEANA

PROPRIETAR: Dr. SEBASTIAN BORNEMISA

REDACTOR: Dr. NICOLAE DAMIAN

Anul IV. — Nr. 46.

Abonamentul: Pe an 12 cor. Pe $\frac{1}{4}$ an 6 cor.
România 3 lei. — America 3 dolari. — Germania 15 M.

Orăștie, 28 Noemvrie n. 1914.

† Dr. Ștefan Chirilovici,

advocat în Ilia, sublocotenent în rezervă, mort în luptele din Galiția, la 14 Oct. n., lângă orașul Chirów, lovit de un șrapnel în pept. — Sus, la stânga, e în uniforma sa de oficer, la dreapta în costumul național, pe care îl purtă cu mare plăcere la prilegiuri sărbătorești, fiind el un Român înflăcărat, iar jos, în medalion, e fotografiat cu iubita sa soție, azi văduvă, după 4 ani de cea mai fericită căsătorie.

Însemnările unui completaș mobilizat.

IV. Icoanei celor dispăruți.

Revista „Cosinzeana”, în numărul 44, pomenește cu duioșie de moartea locolentului Dr. Alexandru Bogdan și pentru mângăierea sufletelor noastre, ale celorla, cari am stat pe vremuri în fața catedrei eminentului profesor, ne redă în colori vii momentele vieții lui din urmă. Îmi place să mă cred între cei mai devotați elevi ai profesorului Bogdan și de aceea nu pot, să nu dau în câteva cuvinte expresie vibrațiilor din sufletul meu, acum, când aflu, că Sandi nu mai este...

Sandi, — așa-i ziceau prietini și cunoscuții și așa-i ziceam și noi, elevii lui. Și simțiam, că 'n numele acesta simplu, fără ori-ce atribut, se ascunde ceva mai mult, ca legătura de simț dintr-un elev și profesor. Și 'ntr'adevăr, când vorbiam de Sandi, nu numai pe vremea, când îi eram elevi, ci și acum mai târziu, după ani de zile, că ne despărțisem de el, — simțiam toldeana, că vorbim de-un eminent prieten, care ani de zile ne-a învățat să cunoaștem frumosul, să iubim idealul și să înțelegem vieța. Cât de neuitate sunt pentru mine orele de literatură românească, când profesorul Bogdan urcă pe catedră cu o mulțime de notițe, fructul atâtor ore lungi de studii, și desgropă înainte-ne figura marilor literați din trecut. Începeă cu glas domol, zugrăvit omul în frășături marcanțe și treceă apoi la operă. Și aici eră profesorul Bogdan măestru. Toate frumusețile scrisului românesc, așa după cum s'au urmat acelea prin sufletul lui mare și adânc, select și aplicat spre selecțiune, — ni le așternea naintea ochilor cu drag, cu pricepere, cu putere și cu entuziasm. Niciodată nu mi s'a dat să aud pe cineva vorbind mai frumos de George Lazăr, Grigore Alexandrescu și chiar acum, după șase ani de zile, îmi pare c'aud cuvântul lui Bogdan, plin cu observări fine, plin cu înțelegere adâncă, plin cu dragoste de neam,

vorbind de cel ce-a dus peste Carpați lumina și de cel ce-a scris oda la anul 1840. Câtă turbare eră în cuvântul lui, când la sfârșitul odii încheie cu versurile:

„Pustiul Siberiei te 'nghită

„Și dracul să te ia!” — Con-sulul Holzinski s'o fi cutremurat, în mormânt, auzind cum ura marelui poef român și după un veac aproape, trece din generație în generație și taie aceașă brazdă adâncă în sufletele noastre, pe care a lăsat-o într'a urzitorului... Și șrapnelul muscalului, când a căzut în plin pe trupul lui Sandi, n'a ucis numai pe oficerul austriac, ci a ucis și pe interpretul lui Grigore Alexandrescu. Au stat acolo față 'n față dușmanii de-un veac, împilătorul și revoltatul de pe vremuri... Dumnezeu știe, poale în sufletele lor vor fi fost împăcași în vremea din urmă, dar piaza rea i-a jinit mereu departe și 'n loc să le unească drumurile, uitând nedreptățile ce și le-au făcut unul altuia; în loc să-i ducă pe-aceiașă drum frumos și plin de lumină, — i-a dus pe cărări piezișe și i-a scos față 'n față. Dumnezeu știe... și cum mă strânge haina 'mpărătească, nu mă pot gândi liber și simț că aci, mi se curmă firul gândurilor... Undeva, departe, mi se pare c'aud bubuitul tunurilor și 'ngropat în șanțuri, pare, că văd pe Sandi. Cum mă chiamă aproape și-și îndreaptă ochii blânzi și scrutători spre mine, înțeleg graiul lui mult și-l ascult. Par'că mi-ar zice de-acolo, din pragul morții, cu graiul lui ironic: Zadarnic, „sub brațul grosolan al forții, dreptatea celui slab se sfarmă...”

Așa s'a sfărâmat și el, sufletul cu adânci înțelesuri, cu mare dragoste de carle românească și cu mai mare dragoste de neamul românesc. Șrapnelul dușman n'a ucis în el numai pe omul singuratic, pe soldatul devotat și credincios până la clipa din urmă, ci a ucis pe apostolul, care trebuia să mai trăiască... „N'ai ucis în el un rege, ai

ucis un șir de regi”, — zice muștrător regina ostrogotă, — și cuvintele acestea îmi vine să le schimb și să i le zbir dușmanului în ureche: „N'ai ucis în el un suflet, ai ucis sute de suflete, ai ucis sufletele noastre, ale tuturor, cari i-am ascultat cuvântul și mai ales ale urmașilor noștri, cari erau săs-i asculte cuvântul...”

Dar, care e dușmanul?... Vai, mă strânge haina împărătească, și în strânșul ei începe și sufletul sărman să mi se strângă... Dar vin neconțeni viziunile și 'mi pare, că răsar toți morții de prin șanțurile galițiene. Răsare-o 'ntregă oaste de intelectuali români, și 'mi aruncă la picioare capetele proprii sângerate. Cum se rostogolesc naintea mea, pe gura lor bălbăie încă sângele roșu și strigă: răz bunare. Ah, ce greu e să-ți fie încătușat sufletul și să simți lanțurile pe mâni. Cum nu poți scrie cuvântul, care dăre înima și cum nu poți arăta drumul, pe care-l arată visul de veacuri...

Mă frec la ochi și vreau să mă liniștesc, dar în mâni simț încă scisoarea umedă de lacrimi, pe care mi-a scris-o un prieten, cu care stam înaintea lui Sandi, în aceeaș bancă. „Am plâns, când am aflat moartea acestui om bun” — scrie el despre profesorul Bogdan și 'n nepuțința mea îmi vine să plâng și eu. Dar eu nu pot. În ochii mei nu se audură lacrimi, ci numai revoliță și foc și ură...

Dragă Sandi, omule bun, tu i-ai iertat, de sigur, dușmanul nostru, că doar nimeni nu duce cu el dincolo de holar ură și răz bunare. Noi, însă, dacă vom trece cu vieța peste polop, nu-i vom ieră, că mi te-a răpit pe tine și cu cine 'mpreună încă un codru de voinici. Nu-i vom ieră, căci nu putem uita și nu putem șterge din sufletele noastre adâncă iubire de neam, pe care tu ni-ai sădit-o.

Radu Mârgean.

Luptele din câmpul de pe munții Aragonilor, între Germani și Francezi. Sunt cele mai feroase din luptele de pe frontul franco-german, căci aci nici nu se vede om pe om, ci după cutari copaci, vezi numai că sare asupra ta încruntat și fioros inamicul, și de pușcat nu prea are răgaz să puște, ci face din pușcă ciomag și așa dă cu ea ori impunge cu baioneta ei! — Se găsec și părți de pădure unde pe iugăre întregi nu mai găsești un copac întreg, ci toți sunt ruți tandări, sfredeliți: sunt părțile asupra cărora au zvrălit Germanii mii de bombe de tun, ce se potoapă pe Franzezii ce-i bănuiau a se afla pe acel loc. Acum nu mai pușcă nici Germanii nici Francezii asupra pădurii, de teamă a nu-și impușcă pe proprii lor oameni, — căci acum șirele luptătoare a amândurora se află în acești codci ai celor mai reci fiori!..

Alte fețe ale războiului.

— Războiu cu tiparul. Războiu în cultură, în arte. —

Marele războiu, care a cuprins întreagă Europa și e pe cale să se lătească peste toată lumea, nu se poartă numai cu arme ucigătoare, cu puști și cu tunuri, ci și cu altfel de mijloace. Popoarele învrăbite aproape nu mai știu cum să-și mai strice unul altuia și să-și verse ura împrumutată, de care sunt stăpânite.

Pe lângă miile și milioanele de soldați, cari își varsă sângele pentru țările lor pe câmpurile de luptă, alte milioane de oameni, împărțiți în tabere tot atât de urașe, se împroașcă unii pe alții, dacă nu cu gloanțe și cu bombe, cel puțin cu venin și cu ură de moarte. Firește, fiecare ta-

bără cum crede mai bine și cum o îndeamnă sufletul ei.

Cei rămași acasă din toate taberele, se luptă cu dușmanii lor cu *peana*, în gazete și în cărți. Cei mai de frunte scriitori ai popoarelor, cei mai mari învățați, se silesc să arde dreptatea cauzei pe partea lor. Și, în vremea asta, hulesc pe contrar cu cele mai grele vorbe. Nici când poate nu a izbucnit o ură așa de grozavă între oamenii de neam deosebit, cari mai înainte se cinsteau — cel puțin în numele „culturei”, — ca în războiul de acum, cel cu drept cuvânt „al popoarelor”.

Dela o vreme, războiul purtat cu condeiul e dus și el mai departe, cu alte mijloace. Tot la mai greu, la mai mult.

La începutul lunii Septembrie în-

vățații germani, profesori universitari vestiți, au dat știre în lume, cumcă dâșii depun dela sine toate onorurile, toți titlul științifici, pe cari i-ar avea în chip de înaltă prețuire pentru meritele lor de savanți dela *Englezi*, sau dela vre-un institut de al lor. Întră aceștia a fost și filozoful *Haekkel*, precum și alți învățați cu renume.

Francezii au răspuns în curând la aceasta: *însofiera națională de belearte din Paris* a șters din sânul său pe toți membrii germani! *Academia franceză* a scos dintre membrii săi corespondenți pe toți nemții, atât pe cei din Germania, cât și pe supușii austro-ungari. *Societatea artiștilor francezi* a hotărât, cumcă de acum înainte germanii nu-și vor mai putea expune operele în „Salon“-ul

Eroi necunoscuți... Chipurile de mai sus ne arată fotografia alor trei soldați morți în spitalul Rokus din Budapesta, — fără a se ști cine sunt, de unde sunt? Au venit greu răniți de pe câmpul de luptă și după grele chinuri și-au dat suflul în spital, ca streini între streini... Foile le publică chipul, că de i-o vedea cineva din ai lor și i-o mai cunoaște, să știe macar așa târziu stristul sfârșit al iubiților lor... Abia se poate ceva mai jalnic în lume, ca tragedia alor astfel de eroi fără nume și fără noroc...

ei din Paris. Întitulat „*Collège de France*” (academia) a intrat în practică cu academiile din Londra, Bruxelles și Petrograd, ca, în acord, supușii germani și austro-ungari, cari ar fi membrii ai acelor institute, să fie șterși din cataloagele lor. Asemenea, însoțirea franceză de anti-chități, a șters dintre membrii săi pe germani, austrieci și maghiari.

Același lucru l-a făcut însoțirea germană de arte frumoase din München, precum și academia de pictură din Dreza, scoțând din sânul lor pe pictorul Hodler din Geneva, care a iscălit un manifest potrivit germanilor, alături de francezi.

Un american bogat, de origine din Londra, făgăduise încă înainte de izbucnirea războiului că va face universității din Cambridge o danie de 10 milioane dolari. Acum, în

cursul războiului, mânat de sigur de sentimentele sale de englez, ori cel puțin așa pare, a declarat, că nu va face dania, decât dacă va plecă dela acea universitate un profesor, german de neam, vestitul Münsterberg. Profesorul a demisionat din slujba sa numai decât.

Behving, un medic german de renume mondial, care scrisese și dănsul un studiu pentru un opozional dedicat savantului rus de origine, E. Metschnikow dela laboratorul Pasteur din Paris, în urma războiului și-a cerut lucrarea înapoi.

Ministerul de culte din Saxonia a dat prin luna August, anul acesta, un ordin, în înțelesul căruia universitățile de acolo nu mai au voie să înscrie între ascultătorii lor ruși, sârbi și japonezi, iar francezi și englezi numai cu permisiune specială dela

ministrul. La universitatea nemțească din Praga nu vor mai fi primiți supușii statelor, cari stau pe picior de bătaie cu Germania și Austro-Ungaria. Același lucru se întâmplă la academia de belearte din Viena, cu supușii statelor potrivnice monarhiei.

De curând studenții bulgari au fost alungați din universitățile rusești.

Francezii au declarat războiu și culturai germane. Un francez de renume, scrie: „Limba e sufletul neamurilor. În țara Genoveveci nici nu vom mai ascultă limba barbară și grozavă a lui Attila (vrea să înțeleagă limba nemțească). Întrucât exilăm limba germană, ajutam în chip norocos la înfrângerea teutonilor”.

În Rusia s'a dat ordin, că începând cu Ianuar 1915, în țara muscălească nu mai e voie să apară nici un fel de ziar german. Academia

de muzică din Moscva a înștiințat publicul prin placate, cumcă bucăți germane numai acasă mai e voie să se ezece, sau să se cânte!

La Berlin, în marele „*Deutsches Theater*” eră vorba să se joace de curând o bucată de *Shakespeare*, celebrul autor englez. În mulți eră duhul, că oare se cuvine să se joace în acestea zile o piesă a unui englez, al cărui neam, e în grea dușmănie cu poporul german? Atunci cancelarul *Bethmann Holweg* a răspuns că se poate jucă în voce, căci *Shakespeare* e de mult al lumii întregi, nu numai al Englezilor. Și s'a jucat piesa.

După începerea războiului, guvernele Franței, Angliei și Rusiei au nimicit prin un ordin toate *patentele* germane și austro-ungare. Germania și Austro-Ungaria au răspuns și dănscele cu aceleași măsuri.

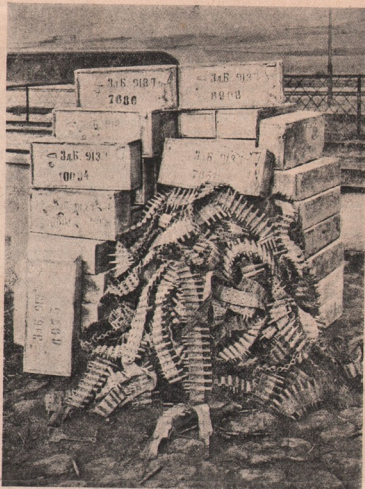
Guvernul englez, îndată după declarațiile de războiu, a pus sub sequestru *caii de cursă* ai supușilor germani și austro-ungari, cari se aflau în Anglia. Mai târziu acești cai au fost vânduți pe preț de-un milion, în favorul statului.

Franzezii au ocupat 15 *hotele mari din Nizza*, proprietate germană. Rușii au pus mâna pe moșile mai multor boeri germani din Rusia.

Directorii teatrelor din Paris au hotărât, cumcă bucăți de ale autorilor inamici, nu vor mai jucă în teatrele lor. Bustul lui *Richard Strauss* din edificiul operei parisiene, a fost rupt în bucăți de Francezii patrioți.

Birturile de frunte din Londra au luat o hotărâre, în înțelesul căreia nu vor mai îngădui muzicanților din localurile lor să îmbrace uniforma cu galoane, de muzicanți unguri. *Firmele străine*, dușmănoase, din ambele tabere, dispar de pe străzile orașelor. Și lumea primește cu ură, tot ceea ce aduce aminte de inamic.

Acest pomelnic s'ar puteă lungi la nesfârșit. Credem însă că ajunge, să se dovedească marea vrăjmașie ce domnește astăzi între popoarele Europei! *Maeterlinck*, cunoscutul autor belgian, zice că acesta e războiul civilizației în potruva barbariei și ger-

Prăzi luate dela Ruși de generalul Hindenburg în luptele dela Suvalky: mulțime de lăzi cu muniții și salbele de gloanțe pentru mașinile de pușcat.

manii trebuie stărpiți până la unul. *R. Kipling* scrie din cuvânt în cuvânt: „*Vă ridicăți și vă gătiți de războiu, căci Hanii sunt înaintea porților!*” În schimb, o mulțime de alți oameni vestiți sunt pe partea germanilor. Astfel *Sven Hedin*, călătorul, *Nansen*, exploratorul polului nordic, *Andrei Hanson*, istoric norvegic, și alții. Germanii, firește, își spun și dășii cuvântul, cu bărbăție și curaj. Se naște o întreagă literatură de astfel de apărări și hărțueli.

Tot dovezi, despre grozăvia cu care s'au încețat la luptă neamurile în războiul actual. (L.)

RÂNDURI MĂRUNTE

† Dr. Ștefan Chiriloviciu.

Un nou nume românesc în pomelnicul celor căzuți pe câmpul de luptă, care ne umple sufletul de jale.

În legătură cu fotografiile de pe pagina primă, dăm aci câteva date din viața mult regretatului Dr. Chiriloviciu:

Advocatul Dr. Ștefan Chiriloviciu s'a născut în anul 1880 în comuna *Mișca* din comitatul Aradului, unde tatăl său e notar. După terminarea studiilor universitare, Chiriloviciu s'a așezat ca avocat în *Ilia*, unde, timpul cât a stat, a fost nu numai unul dintre cei mai harnici адвоци, dar în curând a ajuns a fi un ales frunțos și conducător al Românilor din acele părți bun sprigin românismului din comit. Hunedoarei. Dr. Chiriloviciu de tânăr universitar a arătat deosebit interes pentru cauzele noastre românești, iar după venirea lui la *Ilia*, a luat parte la toate mișcărilor și luptele noastre, dovedindu-se cu toate ocaziunile, de-un adevărat român, naționalist inflăcărât, iubitor de popor și spriginilor al bisericii.

Abia de 4 ani a fost căsătorit, și acum soția lui iubită, dna *Letiția* n. *Leșnican*, fiica dlui *Leșnican* din *Dobra*, rămâne văduvă, cu o fetiță de 3 ani și un băiat de 4 luni.

Dr. Chiriloviciu a arătat un viu interes indoezebi pentru frații lui români din Iliă și jur, stându-le la îndemână în toate ale lor cu o caldă inimă românească și cu o nemărginită iubire de frate, pentru ce aceștia i-au și fost recunoscători alegându-l deputat în Sinod, epitrop cassar la bis. gr.-or din Iliă, președinte al despărțământului Asociațiunii, iurisconzult la banca „Grănițerul”, etc.

Eră bărbat în floarea vieții, în toiul muncii lui rodnice pentru înaintarea și ridicarea neamului, când iată veni războiul și acea șrapnelă afulsită, care ni-l răpuse...

Odihnească în pace.

Ce mănâncă Hindustanii pe câmpul de luptă. Franția și Anglia au adus o grămadă de popoare streine de prin Azia și Africa, pe câmpul de luptă cu Germanii. Oamenii aceștia, cari trăesc cea mai mare parte prin țările cele mai calde, nefiind deprinși cu frigul, dau mult de gândit stăpânilor lor, toțiși împotriva frigului, hainele calde îi mai scutesc cât de cât, iar când e frigul mai mare, îi vor pune la adăpost. Altul e însă năcazul. Soldații aduși din Azia și Africa, își au mâncările lor, cari se deosebesc cu totul de ale europenilor. Ei nu mănâncă mâncarea pe care camarazii lor francezi ori englezi o capătă pe câmpul de luptă, ci pretind să li-se dea hrană ca la ei acasă, în țara lor.

Foile franceze scriu, că mai ales hrănirea *Hindustanilor*, aduși din Indii, le face greutăți. *Hindustanilor* le place carnea, cu toate astea nu mănâncă carnea animalelor de pe la noi.

Un francez ce a călătorit și a petrecut multă vreme prin India, scriind despre mâncările *Hindustanilor*, spune între altele:

Cea mai aleasă mâncare a *Hindustanilor*, sunt *dulcețurile*, de aceea, Francezilor nu le va fi așa greu a hrăni pe soldații din Indii. Le plac mult și *poamele* din țările calde, de acestea însă nu prea sunt în Franția, prin urmare ar fi bine ca locuitorii de prin „*Vogezi*” și de pe lângă „*Canalul Măneci*”, pe unde luptă *Hindustanii*, să fie înzestrați din greu cu *dulcetri, zăhar, nucii, nucii de cocus și mandule*, ca să aibă cu ce hrăni oamenii pe soldații aduși din țările calde, când aceștia ar duce lipsă de mâncare.

Luptele canalul Yser și la Ypern. Nu este pe tot frontul de luptă dintre Germania și Franția, punct asupra căruia să se fi aruncat puterea germană cu mai multă înverșunare și cu tot greul său, ca asupra Canalului Yser și asupra orașului Ypern, pe care razimă armatele apărătoare ale canalului, oștile aliate franco-engleze.

Mapa de aci ne arată întreagă bogata rețeauă de canale, mai mari și mai mici, și de râuri și de drumuri, ce strătaie acest cap de țară, partea despre apus din Belgia și colțul de sus al Franței. Dorița Germaniei e: a trece peste canalul Yser și a înainta spre țărmul mării și apoi pe țărmul mării în jos, spre Dünkirkirchen, dela care nu mai e departe orașul *Calais*, care ar fi ținta finală a acestei cumplite războiri în acest punct. Căci având în stăpânirea lor *Calais*-ul, Germanii ar stă în fața *Dover*-ul englez, orașul cel mai apropiat de țărmul francez, și prin care se stăpânește tot *pasul de Calais*.

Ci-că Francezii și Englezii au îngrădădit la acest canal și la Ypern peste 600.000 de oameni, iar Germanii peste 750.000. Aci se pare că se va și hotări soarta războiului între Germania cu Franția, Anglia și Belgia.

Până a înainta însă Germanii la acest punct, vor avea de învins greutăți mari, — căci pe mare stau la pândă, cum se văd și aci în chip, flote de corăbii engleze, cari cu focul tunurilor de corabie departe deațoarea, apără țărmii și ocrotesc oștile de împotrivire.

Militare.

În locul dulcilor romanțe
Și-a operetelor zglobii,
S'aud azi numai militare
Și cântece de bătaii.

Simțim în ele lupta cruntă,
Căci dragii noștri să bat de rup,
Primul, îl duce Manlicherul,
Basiști sunt tunurile Krup.

Iar săbiile dau stacato,
Când intră 'n oase de vrășmaș,
S'aude galopând alături,
Un regiment de călărași.
Încep și trimbiși și famfare,
Și gemete de mii, ce pier,
Al urii clocot se ridică
Dela pământ și pân' la cer.
E un concert fără păreche,
Ce odată 'n slava-i l-a visat,
În nopți de vară furtunoase,
Un prea puternic împărat.

Și e mărăș peste măsură,
Acest cântec de armatură,
Pe-a cărui valuri mari și grele,
S'au răzbnat atâtea rele,
Cu focul lor clocotilor,
Când s'a umplut a lor ulcior,
De nu s'ar înecă în sânge,
Ce-atât de-amar noi îl vom plânel..

Numai vânt și numai ploii,
Numai vreme de eroi,
Numai ploii și numai norii,
Înainte-acu feciori!

Cruciulișă aurită,
Vezi mândră și te mărțită,
Că și eu m'am însurat
C'o comună de granat
Și c'un glonț înveninat.
La Zumina, când luptam
Și pe Ruși îi nimiciam,
Mi-a căzut în piept un glonț,
Și-am căzut printre cei morți,
Depart de ai mei toți,
Și m'am dus de-a una 'n rai,
Tu noroc de-acum să ai!..

Azi mi-am pus la cheutoare,
Cea mai înflorișă floare.
Pentru cine m'am luptat,
Pieptul de mi-a sângerat,

Pentru cine m'am jertfit,
Pieptul de mi-a înflorit?
Pentru'un crai, pentru'o crăiasă,
Pentru o împărăteasă.
Pentru frați, pentru surori,
Pentru grădina de flori.
Pentru lanuri de trifoi,
Pentru turmele de oi.
Pentru câte-un cântecel,
Ce-l cântă un voinicel.
Pentru doinele-i din sân,
Nu le fure vr'un strein,
Că prea dragi li-s la Român.

Cum te uiți peste livade,
Vezi tot lanuri de bucate.
Dar nu-s lanuri de păsat,
Că-s voinicii noștri din sat.
Bună cină au cinat,
De nu s'au mai deșteptat.
N'a fost bună beutura,
Otrăvit'a fost măsura,
Ori cine le-a înveninat
Apa 'n care s'au scăldat?
Vint-au ploile de loc,
Și i-a potopit pe loc,
Câte-un fulger ascuțit,
De nici nu s'au mai trezit?!

Vai bădișă ca un leu,
Mort fără de copârșeu.
Trimbișele sună 'n cor,
Dar nu-s pentru cei-ce mor,
Că-s pentru cei-ce trăesc
Și grea poruncă 'mplinesc. —
În tabără-s numai glume,
Tu ești dus pe altă lume.
Nici grija nu ni-o mai ai,
Căci ascuții toaca în rai.
Și dormi dulce liniștit,
Că legea ți-ai împlinit,
Porunca cea mai amară,
Ca să mori pentru-a ta țară
Și să-ți jertfești pentru ea,
Duce tinereța ta!..

Elena din Ardeal.

Din linia de foc.

(Glume).

Înghite omul ce poate.
Un soldat: — Ce n'ași da frate, pentru o țigare, ce zic o țigare? — pentru o singură înghițitură de fum!..

Alt soldat: — Nu-i lipsă să dai nimic, camarade; n'ai decât să înghiți fumul șrapne-

lei care cade chiar în acest moment, că, de, înghite omul ce poate.

O asigurare.

Întâiul soldat: — Numai de nu m'ar nimeri vr'un glonț de tun.

Al doilea soldat: — Fii pe pace; nu ești nici catedrală, nici vre'un alt edificiu monumental.

VREMURI RĂZBOINICE

de L. REBREANU

Povestea e nouă și interesantă, fiindcă e din războiu și fiindcă tot ce e din războiu, e nou și interesant. Povestea e și adevărată, cel puțin așa îmi spune cel ce mi-a spus-o lângă un șvarț dulce și o dulceată amară. Adevărată sau neadevărată, ce are a face? O dau cum mi s'a dat...

Acum vreo două luni, domnul Ilie Manea se pomeneste bolnav de apendicită. Doctori peste doctori, alergături, dureri... Zadarnic. E nevoie de operație.

Domnul Ilie Manea, pe lângă apendicita cu pricina, mai are câteva milioane de lei și un fecior la care ține ca la ochii din cap. Toate acestea însă nu-l pot scuti de operație, altfel e rău, altfel nu-i garantează nimeni viața.

În multe privinți e săracă țara românească, dar în doctori e tare. Doctorii noștri sunt printre cei mai buni din lume. Toată lumea o recunoaște, afară de... Români, bineînțeles. Și mai cu seamă afară de Români bogati.

Domnul Ilie Manea, ca proprietar al câtorva milioane, are o neîncredere desăvârșită în doctorii români. Când tușește, aleargă la Viena să consulte un doctor... Unde să se ducă deci pentru o operație de apendicită? Fărăște la Paris. Acolo e sigur că se îndrăvește cât bați în palme. Ba chiar e sigur că acolo nici nu s'ar fi îmbolnăvit.

Pentru orice eventualitate însă, ia cu dânsul și pe fiul său, un flăcău voinic, frumos, de vreo deouăzeci și cinci de ani. Având pe Jenică cu dânsul, va suferi cu mai mult ușurință toate durerile și necazurile boalei.

Plecară amândoi.

La Paris trag amândoi într'un sanatoriu. Operația se face și reușește întocmai cum nădăjduise bătrânul. L-a costat scump, dar face. Simte zi cu zi cum se întrămează și nu contește de-a preaslăvi pe doctorii francezi și de-a ponegri pe doctorii români.

Jenică a îngrijit pe tatăl său cu o dragoste nemărginită. Ziua-noaptea era lângă patul bătrânului. Patru săptămâni nu s'a mișcat de lângă bolnav. Domnului Manea i se umplea ochii de lacrimi de bucurie, văzând dovezile de iubire ale odraslei sale.

Într'a cincea săptămână însă Jenică simți nevoia să mai iasă puțin. Bătrânul mergea bine. Peste câteva zile puteau plecă acasă. Și apoi, Jenică nu vrea să se întoarcă dela Paris fără măcar să fi văzut Parisul și fără a fi cheltuit nimic. Se înțelese cu bătrânul și, fiind de acord, Jenică eși.

Eră o vreme mișunată. Soare, căldură, splendoare.

Jenică intră repede într'o frizerie. Nu putea merge prin oraș neras și nefrizat.

Bărbierul, un bătrân uscat și blajin, se uită la dâ-

șul întâi mirat, apoi din ce în ce mai necăjit. Jenică nu se putut stăpâni să nu-l întrebe:

— De ce ești supărat, patronule?

— Nu sunt supărat, domnule! — răspunse acru bărbierul. Mă mir numai, că un bărbat voinic e dvoastră, poate să stea acasă când țara e în primejdie...

Jenică se roși și vru să explice omului că dânsul e Român și că, deși n'a făcut armata, va stăru acasă ca România să dea ajutor Franței... Dar bărbierul nu se împacă cu explicațiile și Jenică plecă tulburat și rușinat.

— A înebunit bărbierul, — se gândi dânsul mângându-se. Da ce, sunt eu să-mi expun viața de dragul nu știu cui?.. Și chiar dacă aș merge la războiu, aș merge cu țara mea și poate la partea sedentară, că doar nu sunt băiatul boerului Manea ca să mă bag carne pentru tunuri...

Eră gătit ca scos din cutie. Învârtea bastonul cu mâner de aur și fluera. Dar străzile erau aproape pustii deși eră vremea plimbării, iar oamenii umblau grăbiți și îngrijorați.

— Grozav e războiul, — își zise Jenică fluierând. Să te ferească Dumnezeu... Parisul e gol... Parizienele par că au intrat în pământ.

Jenică e clientul lui Capșa și al varieteurilor bucureștene. Și e irezistibil, fiindcă nu se uită la parale. Ar vrea să-și arate puterile și e măhnit că nu i se prezintă ocazia. Totuș se simte bine. Oricum ar fi Parisul, tot Paris rămâne. Chiar în vremuri războinice. Și se plimbă mândru, țanțos, fericit.

Într'un colț însă, se pomeneste cu un gardist...

— Vă rog să vă legitimați!

— Cum domnule? De ce? N'am făcut nimica!

— zice Jenică speriat.

— Se prea poate, domnule — răspunde gardistul. Dar sunteți suspect... Un tânăr voinic ca dvoastră, dacă nu e militar, trebuie să fie sau neamț sau spion...

Jenică protestează, zâmbește, se încurcă și nu se descurcă decât tocmai la secție.

— A înebunit poliția! — se gândește Jenică eșind dela secție. Nu mai vede decât nemți și spioni. Scărbos popor...

Își urmează plimbarea și, în splendoarea înserării, uită îndată incidentul. Iar fluera, iar zâmbește și aruncă priviri dragăstoase femeilor. Dar în curând văz că toate femeile se uită la dânsul cu scârbă.

— Ce dracu o fi având? — își zice Jenică îngrijit. Nu cumva...

Își pipăie hainele, cravata, gulerul, pălăria. Nu simte nimic deosebit. Se privește într'o vitrină. Se găsește foarte elegant și cuceritor. Atunci ce să fie?

În sfârșit găsește trei fete. Le privește dulce. Dar ele întorc capul, iar una zice:

— Ce tip nesimțitor! E cât un munte și se plimbă aci, în loc să meargă la oaste!

Jenică își pierde tot cheful. Nu mai e de trăit la

Paris. Alergă la sanatoriu și nu mai eș decât atunci, când plecă împreună cu tatăl-său însănătoșit, spre România.

Acum e acasă și povestește cu însuflețire:

— Tot Parisul e militarizat. E o splendoare. Bărbații în uniformă, automobilele aleargă, trenurile cu soldați. E o splendoare. Nu vezi un civil pe stradă. Iar acei pe care-i vezi, sunt sau copii sau bătrâni neputincioși. Închipuți-vă o scenă la care am asistat. Un tânăr se plimbă nepăsător... un tânăr chișes... făcău cu ochiul cucoanelor... Un gardist...

Noapte de toamnă.

Se lasă frunzele pe vânt,
Cu fețe ruginite
Și cad tăcute la pământ
De-apururi adormite.

Izvorul curge plângător
Lovindu-se de stâncă,
Iar plânsul undei rotitor
Se pierde în pacea-adâncă.

Depart-e-un glas metalic sună
O singură bătae;
După un deal, eterna lună
Își cerne alba ploaie.

Și totul doarme: e tăcut
Și boarea rece-adié;
Ah, încă-o vară a trecut
Și 'n veci n-o să mai vie!

AL. HOCH

LUCEAFĂRUL

MHAIL I. PROCOPIE

— E așa de frumos în sara asta! — șopti Valeria, roșindu-se la față și plecându-și ochii visători în jos.

Valeria stetea rezemată în coate și, prin geamul deschis, privia nemărginirea întunecată a văzduhului. Lângă dansa, încăușat de nemășcare, stătea pe un scaun Tudor Văreanu. Înțepenia trupului, osteneala ochilor și adâncă melancolie a feței, tradau o mare clocotire, sau un mare năcaz sufletec. Căci niciodată nu avusese ocazia să se găsească atât de aproape de

dansa; multe clipe visase el așa întâlnire, multe vorbe și 'nchipuia atunci că trebuie să i le spună. Dar iată acum, când o putea privi în ochi de atata de aproape, când putea să-i vorbească, fără ca cineva să-l audă, se simția cuprins de o puternică oboseală, de o greutate care-l face să respire încet și prelung, ca un bolnav. I se pusesse împotriva până și glasul: se simția răgușit. Își dădea seama de toată clocotirea aceasta, vedea că toate străduințele rămân fără de folos, și de aceea se întristă și mai mult: ochii i se 'ncruntă și i se făcurea mici, obrații supti, buzele strâns lipite.

La vorbele Valeriei nu putu răspunde decât printr'un sunet nelămurit:

— Dal... Așa e vara!

Tudor venise la familia Herescu, să petreacă vr'o câteva săptămâni. Pe Valeria o cunoscuse mai de mult și dela început se născuse între dâșii o pronunțată simpatie. Dar nu avură niciodată ocazia să-și vorbiască în toată voia, ei se mulțumiră să-și exprime simțirea prin priviri, prin semne de gingășie, cu totul neînsemnate pentru alții cari le puteau observă. În ziua aceea plecase mai de vreme, cu gândul de a vizita un sat din apropiere: în lipsa lui însă, familia Herescu plecase la oraș; acesta eră foarte aproape și credeau că se vor întoarce foarte curând. Dar nu se putură ține de vorbă. Tudor, plictisit de monotonia drumului, se rășgândi și se întoarse; fu însă surprins de pustietatea în care se găsiă casa. Doar sub salcâmii din fața bucătăriei, Valeria lucră o dantelă.

O privi întrebător.

— S'au dus cu toții la oraș, dar nici acum nu s'au întors! — îi spuse ea, ștrângându-și lucrul.

Câteva clipe stătă în picioare. Valeria dădu fuga în casă și aduse un scaun.

— Nu stați jos? Poate că sunteți obosit!

Tudor mulțumi, apoi se așeză tăcut. Eră spre sară. Văzduhul începuse a se întuneca. Tăcerea nu eră tulburată decât de mugetul neconținut al mării, care începuse să-și învedereze apropierea. Întunecur eră din ce în ce mai puternic, iar vântul izgonit de cătră întinderea mării, tot mai rece. Tudor observă un ușor tremur al Valeriei. De aceea spuse:

— E cam rece! N'ar fi mai bine să mergem în-lăuntru?

Au intrat în camera a cărei ferestre se deschideau cătră bae. Valeria deschise geamul și se așeză pe dânsul, iar Tudor se înțepeni pe un scaun din apropiere. Vântul bătea dinspre țărmlu lacului și aduceă în-lăuntru mirosul puternic al florilor salcâmului din fața ferestrei, frământarea înecată, înăbușită a valurilor, iar din departările întunecate sub birușta nopții, glasul răgușit al mării, clocotind dincolo de marginea lacului.

Tudor stătea tăcut, cu capul plecat în jos; gândurile îl îngreuiaseră. Negăsind nimic de spus, cu vârful gheței netezia covorul.

— Ce stea frumoasă! — spuse încet Valeria, ridicând ochii în sus și privind îndelung.

Tudor tresări. Își ridică și el ochii către cer. De după niște pomi răsărise o stea mare, cu lumina puternică și tremurătoare. Razele care năvăliră pe feareastră, o izbău drept în față, și în lumina lor, firele răslețe de păr, fluturate de vânt, păreau că-s de aur.

Lumina aceasta veselă îi mai limpezi puțin mintea.

— E luceafărul! — șopti el cu mai multă siguranță în vorbă.

— Luceafărul nu e dimineața? — întrebă Valeria, mai mult ca să închege o vorbire.

— Asta e cel de sară!

Și, tremurând de neîndrăzneală, se răzîmă de feareastră, astfel că-și simți cotul lângă cotul ei. O șuviță de păr, fluturată de vânt, îi izbi fața. Totuși, el nu se feri, iar Valeria nu și-o retrase, deși văzuse aceasta.

— Trebuie să fie târziu! Și ei să nu vie nici până acum!... — spuse ca gânditoare.

— E târziu de-a binelea! A răsărit și carul!

— Carul? Aș vrea să-l văd și eu! De mult mă tot uit, dar nu-l pot cunoaște.

— Vedeți-l, — spuse Tudor, întinzându-și brațul drept către cer; în felul acesta, capul i se aplecă puțin către stînga, apropiindu-se de cel al Valeriei. — Vedeți, colo, deasupra salcîmului, trei stele mari, strălucitoare?

— Acestea ca un unghiu? — spuse dînsa, și cercetînd mai cu atenție, capul i se aplecă puțin către dreapta, așa că se alipi de capul lui Tudor.

Amîndoi rămăseră în poziția aceasta; par'că se temeau să se mai miște. Inima le bătea cu atîta putere, încât fiecare putea asculta zvcînrile inimii celuilalt.

— Da! Pe urmă, ceva mai jos, un pătrat din patru stele, dintre care una deabia se vede. — Și Tudor își duse mîna stîngă îndărăt, și ridicîndu-o încetîșor pe la spatele dînzei, o așeză pe umărul drept al Valeriei. Ea nu făcu nici o împotrivire.

— Acestea formează carul cel mare! — continuă Tudor.

Valeria nu mai spuse nimic.

El o atrase câte puțin către dînsul, și ea se lasă din ce în ce tot mai moale, pînă când ajunse cu spatele pe pieptul lui Tudor, cu capul sprijinit pe umărul lui. El îi așeză șuvițele răzvrătite de păr, și câteva clipe îi netezi fruntea cu mîna.

— Ce mîna rece ai! — observă ea pe șoptite.

— Îți face rău? — întrebă dînsul îngrijat.

— A, nu! Tocmai, îmi face bine fiindcă mi-i fruntea ferbinte.

El își dădu mîna la o parte de pe fruntea ei, se aplecă gingaș și o sărută prelung. La început ea se cutremură; apoi își închise ochii și cîtăva vreme stătută așa. Dînsul o mai sărută odată pe frunte. Valeria deschise ochii, se sculă, se așeză astfel, încât trecîndu-și brațele după gâtul lui, își alipi obrazul de obrazul lui.

Întunericul se 'mputernicise de tot, afară ca și în cameră. Vîntul crescuse mult și-i izbîia cu putere, dar ei nu mai simțiau decît adierea caldă a respirației lor; vuetul mării se transformase într'un răcnet de răzvrătire al unui imens suflet, dar auzul lor nu mai eră în stare să asculte decît bătaile înabușite ale inimilor în piepturile lor tinere, menite a se sprijini unul pe altul.

Ea își ridică ochii către înălțimile cerului; în singurătatea lor, stelele se alpeau mai cu duioșie, luînd parte la clipele fericirii lor.

— Ah!.. Dar luceafărul a apus! — observă cu tristeță Valeria într'un târziu.

— Nu, dragă, n'a apus de loc! A mai răsărit unul!

— Unde? — întrebă ea pe un ton copilăresc.

— Dacă vrei să-ți spun unde sunt, închide puțin ochii. — Și cu o mișcare dulce o intoarse cu pieptul la pieptul lui, cu fața în față lui.

— Acuma îmi spui?

El o strănse cu putere la piept, apoi o sărută pe amîndoi ochii.

— Uite-i unde sunt!

Ea își întinse cu dragoste amîndouă brațele și-i înlînțui cu putere gâtul, apoi buzele i se alăturară de buzele lui, și un sărut zgomotos răsună în tăcerea nopții.

Și par'că, în clipa aceea sublimă, vîntul s'a oprit pe loc, glasul intens al mării a înghețat, natura toată și-a oprit respirația, stelele și-au oprit fâlăirea, și aceasta numai pentruca să privească într'un colț îndepărtat de pe pămînt icoana mărețată a înfrățirii și să asculte glasul înălțător al sufletelor ce se înțeleg și se iubesc.

COPIL

Cu ochi limpezi ca seninul
Cerulei de-April,
Gungurind zîmbește 'n leagăn
Dragul de copil.

Pentru mamă mult mai dulce-i
Ne 'njelesu-i grai,
De cit cele mai duioase
Ciripiri de Mai

Și, când prinde să se 'ncerce
A sta copăcel,
Toată casa e în slavă,
Ochii toți la el.

O! ce lume fericită
Lumea celor mici,
Ce strădăni, ce de visuri
Până să-i ridici!

„Să mi l văd flăcău odată
„Să-l aștept în prag
(De-i băiat, își zice mama)
„Dragul mamei, drag!

Iar de-i fată: „Ce mireasă
O să mi fie ea!
Dulcea mamei Cosinzeană
Fulgul meu de nea!

Timpul curge, se sîrîng arii
Ani apăsători,
In seninii ochi, cu vremea,
Se adună nori

Și cît e de dulce, Doamne,
Cînd în păr țî-a nins,
De aducere aminte
Să te lași cuprins,

Îți răsar atunci în suflet
Mindre flori de-April
Toate, toate de pe vremea
Cînd erai copil.

Ana Codreanu.

CARE SĂ FIE CAUZA?

VENIAMINOFF

Boris Platonovici Stavraccoff eră slujbaş... dar asta nu împoartă, ce făcă. Ce e important, e că aveă o nevastă, Elisabeta Ivanovna, sau mai pe scurt Lili, o coconîță foarte drăguță, și nostimă, dar foarte caprițioasă și plictisitoare. Boris își puneă toată silința de a face pe plac nevestei sale și nu făcă nimic pentru liniștea lui.

Orice ar face Stavraccoff, Lili începe imediat să-l contrazică și nu pentrucă Stavraccoff n'are dreptate, dar pentrucă așa îi place ei. Nu poate suferi ideile lui bărbatu-seu.

Patru ani, de când e însurat Stavraccoff, suferă chinuri infernale... Nu-și aduce aminte, nici dacă în prima zi de căsătorie n'a fost contrazis.

Câte odată, Lili devine insuportabilă cu contrazicerile ei, absurdă chiar.

De exemplu:

- Lili, nu-i așa că Goreff e un băiat bun?
- Un mișel.
- Nu, Lili! Pare bun, cum se cade...
- Un stricat...
- Dar, Lili, după cum îl cunosc eu...
- Mișelul-mișelilor! Lasă-mă în pace...

După o clipă.

- Lili! Știi că Goreff e o licheă!

- Cine a spus asta?
- Toată lumea!
- Minciuni! E un om minunat!
- Dar și gazetele vorbesc rău de el!
- Jurnalele spun minciuni. E cel mai cinstit și mai nobil om. Lasă-mă în pace.
- Și lui Stavraccoff nu-i rămâne decăt să dea din umeri și să plece.

Sau alta.

- Lili, azi e timp frumos. Vrei să ieșim?
- Din contră e foarte urât și e frig.
- Ce spui dragă?, e cald și frumos.
- Plouă!
- Cum se poate? Uite-te pe fereastră!
- Are să plouă!

Și el iarăș dă din umeri și pleacă.

Și asta se întâmplă regulat de 5-6-ori pe zi.

Bietul Stavraccoff, ce soartă nedreaptă, să-i trimită o astfel de nevăstă!

Familia Stavraccoff aveă o cunoștință bună pe un tiner licențiat în drept, Varinoff. Eră cel mai bun pretin al lui Stavraccoff.

Într'o dimineață, când Stavraccoff eră la slujbă, veni Varinoff în vizită.

— M'au transferat la Tveri! — spuse el cu voce înăbușită.

— Ce spui? — întrebă Lili și încep să plângă.

Vorbiră mult timp, în care încep Varinoff pomeună mereu numele unui sat de lângă Tveri și voia să vorbească ceva și lui Stavraccoff.

— Lili, vrei să mergi undeva pe vară? — întrebă după vreo trei zile Stavraccoff.

— Da, aș vrea!, — răspuse Lili.

— Ai vrea să te duci la țară?... Varinoff, mă sfătuește să te trimet la un sat lângă Tveri...

Lui Lili îi străluciră ochii.

— Crezi, că acolo e bine? — întrebă ea?

— De sigur! Trebuie să cred pe Verinoff, căci cunoaște bine localitățile pe acolo. Spune dar, vrei?

— De sigur, că vreau.

— Fără discuție?

— Fără, de sigur! — răspuse Lili rîzînd și sărutînd pe bărbatu-său.

— Slavă Domnului! În fine! — strigă bucuros Stavraccoff, plimbîndu-se prin birou. Pentru prima oară în patru ani, Lili nu mă contrazice. Cum s'o fi schimbat așa? Care să fie cauza?...

— Numeri singuratici din „Cosinzeana“ se găsesc spre vânzare în toate locurile unde se află de vânzare „Libertatea“!

Colecțiile „Cosinzenii“

de pe anul I, II. și III. se pot comanda dela administrația revistei, pentru suma de 27 cor.

Abonații noștri noi, cari doresc să aibă revista noastră dela început, le căpătăm toate trei colecțiile pentru suma de numai 20 coroane.

SCOARȚE pentru „COSINZEANA“:

Abonații noștri cari doresc să aibă scoarțe pentru revistă pe anul 1913, sunt rugați să binevoiască a ne trimite suma de cor. 2·20. Scoarțele se expediază îndată după primirea banilor. □ □

DE-ALE NOASTRE...

„*ARHANGHELII*“, roman din viața Românilor Ardeleni, de *Ioan Agârbiceanu*. Prețul cor. 3—

„*SIMEON BALINT, viața și luptele lui în anii 1848—1849*“. Prețul cor. 1·50

„*TRECUTUL ROMÂNILOR de pe pământul crăiesc*“. Pr. cor. 4—

„*PE DRUMURI*“, din viața Aromânilor, de *M. Beza*. cor. 2—

Să afle de vânzare la

„*Librăria Dr. S. Bornemisa*“ în Oraștie (Szászváros).

Pentru porto să se trimită deosebit 10—30 fil. de fiecare bucată.

CETIȚI TOȚI:

„*Ștefan-cel-Mare și Turcii*“, de *Ioan Ursu*. Prețul cor. 4—

„*Ce ne învață cariera lui A. Vlaicu*“, de *N. Iorga*. Prețul cor. 0·15

„*Orfanii neamului*“ roman naționalist, de *Rădulescu-Niger*. cor. 4—

„*Dreptate*“, nuvele, de *Al. Vlăhuța*. Prețul cor. 2—

„*Fire de tort*“, poezii de *G. Coșbuc*. Ed. nouă și adăugită. cor. 3—

„*Priveliști Dobrogene*“, de *Mih. Sa-doveanu*. Prețul cor. 2—

„*Strigăt de alarmă*“ nuvele, de *Mau-passant*. Prețul cor. 0·30

Să pot căpăta la

„*Librăria Dr. S. Bornemisa*“ în Oraștie (Szászváros).

Pentru porto să se trimită deosebit 10—30 fil. de fiecare bucată.

EDITURA „LIBRĂRIEI DR. S. BORNEMISA“

CETIȚI TOȚI:

<i>I. Agârbiceanu</i> : Schițe și povestiri	2—
<i>A. Cărua</i> : Amintiri, schițe și nuvele	1·60
<i>Gh. Stătes</i> : Alte vremuri, schițe și nuvele	2—
<i>F. Eftimiu</i> : Poemele sigurătății, poezii	2—
<i>L. Beteșanu</i> : Frământări, nuvele	1·50
<i>S. Borogășian</i> : Almanahul scriitorilor dela anul 190	1·60
<i>I. Dragostae</i> : Valintri, schițe și povestiri	1·80
<i>A. Fogășaru</i> : Misterul poeziei, roman	1·80
<i>Nt. Lăzăre</i> : Floarea Beteliei, roman	1·80
<i>A. France</i> : Crima lui Sylvestre Bonnard, rom. 180	1·80
<i>G. Biedenkapp</i> : Ce povestesc eu copilului meu 0·80	0·80
<i>S. Layerlöf</i> : Marama Sfintei Veronica	0·60
<i>A. Hamat</i> : Noua lege militară	2—
<i>E. Boreia</i> : Versuri fusturate	0·60
<i>H. P. Petrescu</i> : Văduvirea și alte 6 monologe 1—	1—
<i>F. Stoica</i> : Scrieri, piesă trad.	0·30
<i>E. Suda</i> : Tiganii în câmp, dialog	0·30
<i>E. Suda</i> : Sara pe uliță, tablou	0·30
<i>G. Todica</i> : Zări din univers	0·30
* * * Bălăier și Tămăia, poezii	0·30
<i>I. Dragostae</i> : Valintri, povestire	0·30
<i>I. Dragostae</i> : Împăratul Egeziada, povestire	0·30
<i>I. Dragostae</i> : Codreanu, povestire	0·30
<i>I. Dragostae</i> : Poezii de sărbători	0·30
<i>L. Pălici</i> : Sticla din urmă, comedie trad.	0·30
<i>S. Bornemisa</i> : Cele mai frumoase poezii pop. 0·60	0·60
<i>S. Bornemisa</i> : Muzea, Nasul, Întâia scrisoare de dragoste. Trei monologe trad.	0·30

Pentru porto să se trimită deosebit 10—30 fil.

A se cere dela:

„*Librăria Dr. S. Bornemisa*“ în Oraștie (Szászváros).